

Demény Péter – Láng Zsolt

NYITOTT KÖNYVEK

VALLASEK JÚLIA: *ANGOLKERINGŐ. ESSZÉK A KORTÁRS ANGOL IRODALOMRÓL*. BUDAPEST, GONDOLAT KIADÓ, 2015.

LZS: Miután elolvassuk a könyvet, az is kiderül, hogy Vallasek szerint az angol irodalom az angol nyelvű irodalmat jelenti. Vagyis eleve adott a mindenfajta gazdagság. Ugyanakkor Vallasek válogatásában mégis érződik egyféle irány, koncentrálttság. Szerinted meghatározható a kötet fősodra?

DP: Nem gondoltam a fősodrára, mert teljesen elvarázsolt a könyv maga. Persze, figyeltem azért már a *Helikon*ban futó rovatra is, meg büszkén láttam, hogy az egyik írás nálunk jelent meg, szóval nem voltam teljesen ártatlan. De ezen tényleg nem gondolkodtam, holott észrevettem, mekkora nagy (itt is) az angol irodalom.

LZS: Valószínűleg több nő szerepel itt, mint egy közkézen forgó angol irodalmi antológiában. De ez csak egy errefelé, női írókban szegényebb irodalomban szocializálódott olvasónak tűnik fel...

DP: Igen. És jó író minden nő, és minden férfi. Vallasek mégsem nivellál.

LZS: Hogy érted?

DP: Nem mondja, hogy minden író remek, csodálatos, pusztán azért, mert angol.

LZS: Egyszerűen csak elmeséli, amit olvasott. Miután a könyvet letettem, úgy éreztem, könyvtárban jártam, könyvek között, és közben teáztam is... Szóval nagyon jó hangulatot tud teremteni.

DP: Igen, és ettől olyan igazán esszék ezek az írások. Informatívak is, de nagyon jó arányérzékkel. És személyesek is: látszik, hogy szereti, amivel foglalkozik.

LZS: Személyes ismerőseinkké teszi az írókat, mesél róluk, betájolja őket, mi az, amiben különböznek, mi az, amiben hasonlítanak. Azt is élveztem, amikor magyar írókkal veti őket össze, vagyis a könyveiket, a szereplőiket (Doris Lessing egyik hősét Kárász Nellihez hasonlítja).

DP: Igen, és érti, ez nagyon fontos. Belül van a kultúrán, nemcsak az információkon. „Vitatkozik” Munróval, hogy hatott-e rá Faulkner, és érvevei vannak amellet, hogy miért igen.

LZS: Apropos, Munro. Így utólag tűnik fel, hogy nagyon gyakran ír a tájról, az író környezetéről. Munrónál a végtelen földek, a bővízü folyók és „a konyhai linóleum”... Wintersonnál a külváros munkásnegyedei... Coetzee-nél, Mantelnél a táj és a közösség, amiben gyerekkorát, ifjúkorát töltötte.

DP: Hát számít az, hogy mennyit nyírják, nem? Ugyanakkor mellbevágó, hogy ott is ugyanolyan okok miatt boldogok vagy boldogtalanok

LZS: Szerinted menyiben más ott, mint itt? Itt mint ott? Mármint az irodalom. A próza.

DP: Nem is tudom... Nádasnak nagy élménye '56. Itt nem találtam utalást „major” politikai élményekre. Vagy csak rosszul emlékszem?

LZS: A történelem másképp van jelen náluk? Áttételesebben, mint-ha... De ott van a háttérben, háttérként.

DP: „Magánosabbak”, úgy éreztem. Nem attól boldogtalanok, hogy ki az elnök.

LZS: Most Julian Barnes jut eszembe. Amikor arról mesél, hogy miután Rushdie-ra kimondták a fatvát, a British Airways nem volt hajlandó felengedni a gépükre, az Air France viszont az emberi jogok betartásának francia hagyományára való hivatkozással utaztatta. Barnes mindkét mentalitást álszentnek tartja, csak különböző előjellel. Szóval, mintha az az irodalom jobban átlátna a szitán.

DP: Hosszabb ideje szabadok, és a szabadság már nemcsak a jogokban látszik, hanem a mentalitáson is. Coetzee-nél is érződik a politika-történelem tengely, persze. Azon azonban mindig meglepődöm, hány jó íróról nem tudtam. Sokukról nem is hallottam.

LZS: Pedig angolból sokan fordítanak, mégis meglepő, viszonylag kevés a hiánytalanul vagy majdnem hiánytalanul lefordított szerző. Erről Vallasek is szól, pl. Winterson kapcsán, megemlítve, hogy az is mennyire tetszőleges, mit fordítanak le. Amit kicsit hiányoltam, persze, az esszé nem biztos, hogy alkalmas erre, az valamiféle fordítás-kritika. A fordítás hibái, esetlegességei stb.

DP: Nincs koncepció, következetesség a fordításkiadásban. Ezt a román irodalom kapcsán is hiányoltam. Ami a fordításkritikát illeti, gondolom, nem fért volna bele abba a néhány flekkbe.

LZS: Igaz, ezek az írások főképp egy cikk-sorozat darabjai voltak. Néha érződik is az ismertető jelleg. Például sokszor külön bekezdésben vázolja, hogy a következő bekezdésben miről fog írni.

DP: Van a szövegekben egy felkészítő, bevezető, kollokvialis jelleg. Beszélgetnek, mint a jó tanárok.

LZS: De mint a jó tanárok esetében, nemcsak az a fontos, hogy mit mondanak, sőt, az a fontosabb, *ahogy* mondják, *ahogy* megjelennek, *ahogy* mozognak, *ahogy* a kalapjukat leteszik. Vallasek esszéi sugárzóan elegáns mozdulattal teszik le a kalapjukat.